

HALLITUKSEN ESITYS UUDEKSI KAIVOSLAIKSI – KULLANKAIVAJIEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE

Yhteenveto

Osaamme löytää kullan, osaamme kaivaa sen paremmin ja ympäristöystävällisemmin kuin kukaan muu maailmassa, matkailu tuo meille lisätuloa ja asiakkaita ja näin saamme tuotteistamme parhaan hinnan.

Koneellinen kullankaivu on Suomessa erittäin hyvin hoidettua ja tiukasti kontrolloitua toimintaa. Kullankaivulla, kuten kaikella muullakin ihmistoiminnalla, on omat jälkensä ympäristöön, mutta ne eivät ole missään nimessä hallitsemattomia eivätkä kasvavia.

Esitetty laki ei lopeta kullankaivua kokonaan, mutta tuhoaa toimintamme ammattimaisimman osan.

Kullankaivajat toivovat, että kaivospiirien lakkauttamisesta luovuttaisiin kokonaan, tai että ainakin siirtymäaika olisi riittävän pitkä (esim. 15 vuotta eli n. 50 toimintakuukautta) ja että maanomistajamaksujen viisinkertaistamisesta (10e -> 50e) luovuttaisiin.

Olemme hyviä, koska olemme harjoitelleet tätä jo 140 vuoden ajan. Alan ammattilaisia on parisenkymmentä. Kullan jalostus koruiksi ja laitevalmistus työllistää lisäksi kymmeniä. Parille sadalle kulta tuo merkittävää sivutuloa. Harrastajia on tuhansia. 1949 perustetussa Lapin Kullankaivajain Liitossa on n. 3100 jäsentä.

Kultaa tulee 25 - 40 kiloa vuodessa. Se jalostetaan pääasiassa paikallisesti koruiksi ja matkamuuistoiksi. Matkailu on nivoutunut kaivutoimintaan jo vuosia sitten. Olemme luoneet tuotteillemme uskottavuuden ja markkinat ja niinpä hippujemme arvo ylittää kullan maailmanmarkkinahinnan jopa kymmenkertaisesti. Suomalaisia kullanhuuhdentalaitteita ja alan ympäristönhallinnan tietotaitoa on myyty mm. Venäjälle, Ugandaan, Keniaan ja Indonesiaan.

Paikallistaloudessa kaivamamme kullan arvo on aika lähellä Tenon lohen arvoa – jalostusarvon rakennekin on lähes samanlainen. Porotalouteen verrattuna huuhtontakullan raaka-ainearvo vastaa yhtä oikein suurta paliskuntaa, mutta jalostusarvomme on paljon suurempi.

Meistä ei ole ollut kenellekään mitään haittaa. Emme ole turmelleet luontoa – juuri ne alueet, joilla olemme toimineet Ivalojoella vuodesta 1869 ja Lemmenjoella 1945 ovat edelleenkin Suomen suosituimpia ja arvostetuimpia retkeilyalueita. Porojen ruokaa emme kuluta, emme marja- tai sienisaaliita. Matkailu tukee meitä ja me sitä. Kaivujälkemme maisemoimme.

Kaiken tämän olemme rakentaneet ihan itse, ilman yhteiskunnan tukea. Toivomme ainoastaan, että saisimme jatkaa toimintaamme.

Taustaa

1869 Kullankaivu alkoi Lapissa (Ivalojoki)
1932 Ensimmäiset höyrykoneet Sotajoella ja Laanilassa
1945 Lemmenjoen kulta-alue löytyi
1951 Ensimmäiset koneet Lemmenjoella
1971 Lemmenjoen kansallispuisto laajeni kulta-alueille, jolloin luvattiin, että toiminta saa jatkua
1976 Nykymuotoinen koneellinen kullankaivu alkoi Lemmenjoella
1991 Konekaivu kiellettiin Kansallispuistossa muualla kuin muodostetuilla kaivospiireillä (23 kpl)

Alueellinen ja ajallinen mittakaava

Lemmenjoen konekaivu tapahtuu täsmälleen samoilla puroilla, joita on kaivettu lapio- ja konevoimin aina Lemmenjoen kullan löytymisestä 1945 asti keskeytyksettä. Näiden neljän puron (Miessi, Pusku, Äytsi ja Kaarreoja) muoto ja ympäristö on siten ollut kullankaivun muokkaama jo kauan ennen nykysukupolven kaivinkoneiden tuloa. Vuoden 1991 asetusmuutos (583/1991) aiheutti sen, ettei koneellinen kaivu voi maantieteellisesti Lemmenjoella laajeta. Kaivospiirien ja mönkijäreittien (myös poromiehet ja puistovalvojat käyttävät) pinta-ala on n. 470 ha, mikä on n. 0,165 % kansallispuiston pinta-alasta
Maata on kaivettu n. 100 (0,035 % puistosta)
Kaivamatonta kultamaata on n. 50 ha (0,016 % puistosta)
Kullankaivajien keskuudessa tehdyn gallupin mukaan koneellinen kullankaivu Lemmenjoella vähenee oleellisesti 15 vuoden ja loppuu kokonaan 20 vuoden kuluessa ilman lainsäädäntömuutoksia.

Ympäristöluvanvaraisuus

Nykyistä konekaivua ohjaa ympäristölupamenettely, joka samalla antaa viranomaisille mahdollisuuden puuttua haittoihin, mikäli sellaisia ilmenee.
Kaivualueen alapuolisesta vesistöistä otetaan yhteistyössä Inarin kunnan ja Metsähallituksen kanssa säännöllisesti näytteet jotka analysoidaan ja raportoidaan puolueettomassa laboratoriossa kaivajien kustannuksella.

Vaikutus veden laatuun

Kullankaivun vaikutusta kaivun alaisen puron ja sen alajuoksun veden laatuun on Suomessa tutkittu 1990-luvun alkuvuosista lähtien (ulkomailla n. 80 vuoden ajan). Nämä tutkimukset osoittavat että kullankaivun vaikutukset ovat nykyaikaisilla mittausmenetelmillä todettavissa, mikä on täysin luonnollista, perustuuhan kaivu ainoastaan veden ja painovoiman käyttöön, kemikaaleja ei käytetä lainkaan. Maaperästä irtoaa huuhtontaveteen hienoaineksia, jotka näkyvät mittaustuloksissa mm. nousseina sameusarvoina.

Kullankaivun alapuoliset vesistöt (fosfori 10ug/l (Postijoki) ja 5ug/l (Ravadasjoki), typpi 133ug/l ja 91ug/l) ovat konekaivusta huolimatta ravinnepitoisuuksiltaan puhtaampia kuin Tenojoki (6 ug/l ja 170ug/l) tai Inarinjärvi (6ug/l ja 155ug/l).

Sen lisäksi että alapuolisen vesistön laatua verrataan täysin neitseelliseen vesistöön, olisi toiminnan vaikutuksia myös verrattava muiden vastaavien elinkeinojen aiheuttamiin vaikutuksiin. Mikä on esimerkiksi vastaavan työpaikkamäärän tuottavan metsätalouden, maatalouden tai porotalouden vaikutus luontoomme? Tai mikä on kolmisenkymmentä työpaikkaa tarjoavan turistikeskuksen ympäristökuorma? Tenon-Näätämojoen-Paatsjoen (vesistö johon kaikki kulta-alueen purot laskevat) vesienhoitoalueen toimenpideohjelmassa (<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=93411&lan=sv>) arvioidaan vesistön ravinnekuormituksen suurimmalta osin aiheutuvan luonnonhuuhtoumasta ja laskeumasta. Pienestä

ihmistoiminnan aiheuttamasta osuudesta suurin osa tulee metsä- ja maataloudesta sekä haja- ja loma-asutuksesta, eikä suinkaan kullankaivusta.

Tarvittaessa vesiä voidaan puhdistaa vielä paremminkin pintasuodatuksella, mutta tähän toimintaan eivät Metsähallitus eikä Ympäristöministeriö ole antaneet lupaa.

Vaikutus kasvillisuuteen

Viranomaisten tekemien selvitysten mukaan maata kaivettaessa maan pinnalla oleva kasvillisuus tuhoutuu. Palautuminen riippuu mm. maa-aineksen karkeudesta, orgaanisen aineksen määrästä ja maisemointityön laadusta.

Eräällä esimerkkialueella 10 vuotta maisemoinnin jälkeen kasvillisuuden peitto oli jo täydet 100%, mutta lajit poikkesivat ympäristöstä, minkä toteamiseen tarvittiin biologi. Tavallinen luonnossa kulkija ei eroa luonnontilaiseen huomaa.

Vaikutus matkailuun

Kullankaivu ei haittaa matkailua, vaan on matkailun vetovoimatekijä. Metsähallituksen tekemän matkailututkimuksen mukaan 70% Lemmenjoen matkailusta kohdistuu nimenomaan kulta-alueelle.

Kaivun ekologisuus

Lapin irtomaista kaivetun kullan ekologisuus on ylivertainen verrattuna kovan kiven kaivoksesta teollisesti tuotetun kullan ekologiaan. Luonnon huolehdittua "malmin" murskaamisesta ja rikastamisesta purojen mutkiin, onnistuu kullan talteenotto huomattavasti vähemmän luonnonvaroja kuluttaen. Ekologista selkäreppua käytetään kertomaan kilogrammoina luonnonvarojen määrä mitä kulloinkin tuote elinkaarensa aikana kuluttaa.

Teollisesti tuotetun kultasormuksen lasketaan kuluttavan 2000 kg luonnonvaroja. Suomalainen kullanhuuhtonnan tuotteena syntyneen kultasormuksen ekologinen selkäreppu on vain 50 kg, siis 40 kertaa ekologisempaa. Tätä toimintaa tulisi tukea eikä vaikeuttaa.

Lemmenjoella kehittynyt suojelualueella tapahtuva pienkaivostoiminta on pienimittakaavaista, kustannustehokasta ja ympäristöhaitat minimoivaa toimintaa.

6.4.2010, Inarissa

Jouko Korhonen puheenjohtaja, Lapin Kullankaivajain Liitto ry.